

2021-05-23

Miljödepartementet
105 33 Stockholm

m.remissvar@regeringskansliet.se

kopia: m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Remiss av Havet och människan (SOU 2020:83)

LRF tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Miljömålsberedningens betänkande. Vi lämnar synpunkter nedan på de förslag som berör livsmedelsproduktionen.

Kvotplikt för inblandning av återvunnen fosfor i mineralgödsel fosfor.

LRF ser det som ett innovativt förslag att försöka ta ett steg framåt i frågan om att förbättra hushållningen med fosfor. Vi vill understryka delen i förslaget att regeringen ska verka för det på en europeisk nivå. LRF upplever att det nu finns många initiativ till att göra mineralgödsel mera hållbar. Det görs försök med att producera mineralgödselkväve ur rejektvattenströmmar på kommunala reningsverk och för att minska klimatavtrycket förväntas fossilfri mineralgödselkväve komma till svenska marknaden redan 2022. Alla olika initiativ är bra och har en sak gemensam och det är att de kommer höja priset på mineralgödsel. För att svenska lantbrukare inte själva ska bära kostnaden för ny mineralgödsel med en andel cirkulär fosfor behöver det genomföras i hela EU.

Förslag till ny havsmiljölag

LRF är kritisk till förslaget till en ny havsmiljölag. En sådan lag riskerar att skapa obalans mot annan lagstiftning och bakbinda regeringens handlingsutrymme i avvägningar mot andra samhällsmål. Havsmiljöarbetet hänger intimt samman med sötvattenmiljöarbetet. *Först* åtgärdas sötvatten som sjöar och vattendrag, *sedan* kommer dessa effekter även kustmiljön tillgodo. Det verkliga havsmiljöarbetet sker alltså på land och styrs numera till stor del av EU:s vattendirektiv. Ett exempel på en trolig komplikation av en

havsmiljölag är att de undantag för mindre stränga krav som Vattenmyndigheterna är skyldiga att tillämpa kan bli svårare att tillämpa.

Nytt etappmål för att minska ammoniakläckage

Beredningen föreslår att Takdirektivets mål på 17 procent minskning av ammoniakläckaget för Sverige till 2030 är för lågt och föreslår istället 20 procent. LRF uppfattar det som lite för godtyckligt avrundat till närmaste tiotalssiffra. Det svenska jordbrukets ammoniakläckage har redan minskat såpass att det tidigare delmålet om ammoniak i Ingen övergödning nåddes flera år före tidtabellen. Tyvärr nåddes målet till stor del på grund av minskad svensk djurhållning och ökad köttimport. Målet kan inte höjas från 17 till 20 utan att det görs en analys av nyttor och kostnader för det.

Jordbruksverket som ansvarig för Ingen övergödning

LRF ställer sig tveksam till att frånta ansvaret för ingen övergödning från Havs- och vattenmyndigheten för att lägga det på Jordbruksverket. Om MMB tycker att åtgärdstakten är för låg i odlingen så är det inte något som förbättras genom att flytta miljömålsansvaret mellan nationella myndigheter. Orsaken till för låg åtgärdstakt är andra.

Vi uppfattar också att det skulle bli en ny princip för att fördela miljömålsansvar mellan myndigheter. Med logiken att den myndighet vars samhällssektor står för stora utsläpp eller stor miljöpåverkan skulle inneha ansvaret för det aktuella miljökvalitetsmålet skulle Trafikverket få ansvaret för klimatmålet med tanke på trafikens stora bidrag till klimatgaser.

Innovationssatsning på stallgödsel och andra organiska produkter för ökad återföring

LRF tycker att det är ett bra förslag och har tidigare efterlyst någon form av ”stallgödsellyft”. Det sprids årligen cirka 20 miljoner ton stallgödsel och även om det används bättre än tidigare finns det fortfarande möjligheter till förbättring. Begreppet precisionsgödsling har länge knutits till mineralgödsel men det behövs motsvarande synsätt och utveckling även för stallgödsel. LRF deltar gärna i en sådan satsning.

Satsning på lokala åtgärdssamordnare

LRF tycker att detta förslag från MMB kan vara det kanske enskilt viktigaste och som snabbast kan få betydelse för havsmiljön. Sedan MMB lämnade sitt betänkande har Havs- och vattenmyndigheten lämnat en rapport till Miljödepartementet med de första resultaten av LEVA. Ett av budskapen till regeringen i rapporten är att för varje krona som staten använder för att finansiera en lokal åtgärdssamordnare gör lantbrukarna i det aktuella avrinningsområdet åtgärder motsvarande fyra kronor. LRF uppfattar det som ett genombrott och en efterlängtd förnyelse i den gamla övergödningsfrågan. Vi tror också att fyra gångers utväxling är för lågt räknat då de 20 LEVA-samordnarnas arbete till stor del präglats av pandemin och en del av dem har ännu inte kommit upp i full åtgärdssving när de rapporterade sina resultat till HaV.

Eftersom den centrala finansieringen från tidigare RK och nu HaV tar slut efter 2021 är förhoppningen att länsstyrelserna ska finansiera LEVA-samordnarna framöver med sina LOVA-anslag. När detta skrivs i maj 2021 har vi fått veta att minst två av länsstyrelserna där ett par av de mest åtgärdsproduktiva samordnarna arbetar inte kommer finansiera fortsatt arbete. Det blir förödande för lantbrukarnas förtroende för långsiktigheten i arbetet. För LEVA-samordnaren blir det svårt att ha byggt upp ett nätverk med personliga relationer för att plötsligt avbryta det. LRF har samma budskap som HaV att långsiktigheten är avgörande för framgång i övergödningsfrågan och LRF menar att då kan LEVA inte lämnas i händerna på nyckfulla länsstyrelser.

LRF erfar också att två av länsstyrelserna i vars län det finns LEVA-samordnare dras med ekonomiska problem och i ett fall har fått entlediga personal och att det påverkar benägenheten att besluta om LOVA-medel till externa satsningar. Kanske kan en enkel lösning vara att öronmärka medel till lokal åtgärdssamordning.

Gemensam nationell stödfunktion för lokalt åtgärdssamarbete av Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket

LRF tycker att det är ett bra förslag och deltar gärna i den stödfunktionen på samma sätt som vi redan är en del av Greppa Näringens stödfunktion

Bemyndigande för Jordbruksverket att utpeka nya känsliga områden.

LRF förstår inte nyttan med ett extra lager av känsliga områden. De nitratkänsliga områdena träffar redan i god utsträckning de vattenförekomster som är övergödda enligt Vattenmyndigheterna. MMB skriver att det inte blir stor geografisk skillnad men att förslaget ändå bidrar till ett tydliggörande. LRF ser inte den ökade tydligheten. I de nitratkänsliga områdena har det alltid varit lika viktigt att minska fosforläckaget som kväveläckaget.

Med vänliga hälsningar

Lantbrukarnas Riksförbund

Markus Hoffmann

Expert, vatten- och markfrågor